

KOMUNIKAT PRASOWY CENTRUM OCHRONY MOKRADEŁ

Bagna Poleskiego Parku Narodowego zagrożone nową kopalnią węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym

Rozpoczęte w 2013 r. działania australijskiej spółki Balamara mające na celu uruchomienie kopalni węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym, w sąsiedztwie Poleskiego Parku Narodowego, nabierają tempa. Grupa ekspertów z Centrum Ochrony Mokradeł podsumowała wiedzę o różnorodności biologicznej torfowisk parku i jego okolic, zagrożonych działalnością planowanej kopalni, oraz oceniła potencjalne szkody w środowisku przyrodniczym mogące nastąpić w wyniku jej uruchomienia. Z analizy wynika, że zagrożone zniszczeniem są bagna objęte największą możliwą ochroną prawną i zasiedlane przez bardzo rzadkie gatunki roślin i zwierząt. Wydobycie węgla na tym obszarze jest sprzeczne z powszechnie uznaną koniecznością spowolnienia kryzysu klimatycznego i ograniczania jego skutków, również ze względu na rolę zagrożonych mokradeł w bilansie gazów cieplarnianych i lokalnym obiegu wody.

Na Polesiu, w tym w granicach i w otoczeniu Poleskiego Parku Narodowego, chroniącego m.in. dobrze zachowane obszary mokradłowe, znajdują się bogate złoża węgla kamiennego. Od lat 70. XX w. funkcjonuje tu kopalnia Bogdanka, a kolejny inwestor, australijska spółka Balamara, jest o krok od uzyskania decyzji środowiskowej na budowę kolejnej kopalni, położonej znacznie bliżej granic parku, w gminie Hańsk. Wydobycie ma być prowadzone bezpośrednio obok części parku narodowego, która chroni dwa torfowiska zachowane stanie zbliżonym do naturalnego - Bagno Bubnów i Bagno Staw. Bagno Bubnów i Ostoja Poleska to obszary Natura 2000 chronione prawem Unii Europejskiej. Przed wydaniem jakiegokolwiek zezwolenia na wydobycie węgla na tym obszarze należy przeprowadzić kompleksową ocenę oddziaływania na środowisko. Brak takiej oceny może skutkować naruszeniem prawa unijnego.

Eksperci z Centrum Ochrony Mokradeł, działając we współpracy z europejskim oddziałem organizacji Wetlands International, przygotowali raport, w którym zebrali dane naukowe o przyrodzie obszaru bezpośrednio zagrożonego przez planowaną kopalnię i oszacowali kierunek i skalę potencjalnych zmian tamtejszych ekosystemów. W granicach koncesji poszukiwawczej spółki Balamara znajduje się 14 obszarów objętych różną formą ochrony. Oprócz parku narodowego są to m.in. transgraniczny rezerwat biosfery UNESCO i obszary europejskiej sieci Natura 2000. Cały park narodowy ma status obszaru wodno-błotnego o międzynarodowym znaczeniu, chronionego w ramach Konwencji Ramsarskiej. Na zagrożonym obszarze występuje 112 chronionych gatunków roślin i 180 chronionych gatunków zwierząt, głównie ptaków. "Flagowym" gatunkiem Polesia jest wodniczka, niewielki ptak wędrowny zagrożony w skali

globalnej. Na świecie występuje tylko 20 tys. osobników, z czego 4% z nich na Bagnie Bubnów, w granicach koncesji poszukiwawczej uzyskanej przez Balamarę. Te dane, porównane z innymi fragmentami Polski, dają obraz ekosystemów unikalnych na skalę europejską i świadczą o ich naturalnym stanie. A naturalne mokradła to w Europie prawdziwy ewenement!

Funkcjonowanie kopalni oznacza ciągłe wypompowywanie wód podziemnych, co skutkuje obniżeniem lokalnego poziomu wód podziemnych. Z kolei zawalanie wyeksploatowanych korytarzy prowadzi do osiadania gruntu. Obydwa te procesy obserwowane są od lat nad pobliską Bogdanką. Ich wystąpienie w rejonie Poleskiego Parku Narodowego oznacza bezpowrotną degradację torfowisk przez ich osuszenie lub zalanie wodą powyżej jej obecnego poziomu, a w konsekwencji zanik gatunków uzależnionych od stanu naturalnego, a więc najrzadszych i najbardziej zagrożonych. Co więcej, w wyniku osuszenia, torfowiska z ekosystemów trwale wiążących dwutlenek węgla zostałyby przekształcone w znaczące źródła tego gazu cieplarnianego do atmosfery. Znacząco zmniejszy się też ich rola w retencji wody oraz regulacji lokalnego klimatu. W kontekście postępującego kryzysu klimatycznego i środowiskowego oraz szybko spadającej różnorodności biologicznej, budowa kopalni w gminie Hańsk jest, zdaniem autorów raportu, jednoznacznie sprzeczna z interesem publicznym.

Od kilku lat o porzucenie jakichkolwiek planów rozwoju górnictwa walczy m.in. Towarzystwo dla Natury i Człowieka z Lublina oraz prof. Grzegorz Grzywaczewski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Przeciwni inwestycji są także liczni mieszkańcy. „W XXI wieku, pomimo wiedzy, a przez to świadomości roli środowiska przyrodniczego, przez plany nowych kopalni węgla kamiennego zdegradujemy ostatecznie, najcenniejsze obszary Polesia”, mówi prof. Grzywaczewski.

Dr hab. Wiktor Kotowski, profesor Uniwersytetu Warszawskiego i członek zarządu Centrum Ochrony Mokradeł: „Uparte dążenie rządu do budowy kopalni niszczącej najcenniejsze obszary bagienne jest niemalże perwersją w czasach narastającego zagrożenia ze strony globalnego ocieplenia, które wywołaliśmy właśnie spalając paliwa kopalne i niszcząc naturalne ekosystemy. Porozumienie Paryskie wymaga od Polski powstrzymania emisji gazów cieplarnianych do 2050 roku, co oznacza nie tylko konieczność całkowitego odejścia od węgla, ale również ochrony zasobnych w węgiel ekosystemów. A przecież w biosferze lądowej nie ma bardziej efektywnych pochłaniaczy dwutlenku węgla niż aktywne torfowiska, przy czym ich przyroda należy do najbardziej zagrożonych spośród wszystkich ekosystemów. Jako przyrodniczy nie możemy dopuścić do realizacji tego szalonego planu.”

Jarosław Szymański, dyrektor Poleskiego Parku Narodowego: „Ustanowienie na tym terenie parku narodowego w 1990 r., było ostatnim momentem na uratowanie unikatowej przyrody Polesia Zachodniego w granicach Polski. Przez 30 lat udawało się nie tylko chronić wrażliwe na antropopresję dziedzictwo przyrodnicze, ale również wzbogacać tutejszą bioróżnorodność,

prowadzić intensywną pracę edukacyjną i uczynić ten teren ważnym elementem turystyki przyrodniczej. Reprezentując Służbę Poleskiego Parku Narodowego, mam świadomość, że wartość przyrodnicza tego obszaru jest daleko bardziej spektakularna, również w skali globalnej, niż ewentualne, krótkotrwałe korzyści z eksploatacji węgla kamiennego.”

Anna Meres, Koordynatorka kampanii klimatycznych w Fundacji Greenpeace Polska: “Absurdem jest to, że w dobie kryzysu klimatycznego i potrzeby radykalnego obniżenia emisji gazów cieplarnianych wciąż trwają rozmowy o otwieraniu kolejnych kopalń węgla kamiennego. Zaś absurdem do kwadratu to, że rozważa się wydobyć bezpośrednio obok cennego przyrodniczo Poleskiego Parku Narodowego, które zdaniem naukowców znacznie wpłynęłoby na stosunki wodne w jego obrębie i doprowadziłoby do prawdziwej katastrofy ekologicznej.”

Yurena Lorenzo, prezes europejskiego oddziału Wetlands International: “Polesie to jeden z najważniejszych obszarów bagiennych Europy. Plany eksploatacji węgla na tym obszarze stoją w ewidentnej sprzeczności ze zobowiązaniami Polski do ochrony tych obszarów wynikającymi z ratyfikacji Konwencji Ramsarskiej i ustanowienia Poleskiego Parku Narodowego obszarem wodno-błotnym o międzynarodowym znaczeniu. Wzywamy polski rząd do przemyślenia tych planów.”

W przeddzień Światowego Dnia Mokradeł - **1 lutego 2021 - odbędzie się, zorganizowana w trybie online, konferencja prasowa, w czasie** której autorzy raportu, naukowcy oraz dyrektor Poleskiego Parku Narodowego, przedstawiają wyniki raportu i odpowiedzą na pytania dziennikarzy. Raport pt.: "Ocena potencjalnych skutków przyrodniczych planowanej eksploatacji węgla kamiennego na złożu Sawin w rejonie Poleskiego Parku Narodowego" zostanie opublikowany po konferencji, na stronie www.bagna.pl.

Dziennikarzy zainteresowanych uczestnictwem w konferencji prosimy o kontakt, z podaniem afiliacji, na adres: wwd@bagna.pl. Link umożliwiający zalogowanie się na spotkanie z możliwością zadawania pytań prześlemy tylko zarejestrowanym dziennikarzom.

Konferencję będzie można oglądać na żywo na profilu facebook i kanale YouTube Centrum Ochrony Mokradeł

(<https://m.facebook.com/pages/category/Non-Governmental-Organization--NGO-/bagnapl-191610300869343/>, <https://www.youtube.com/channel/UChuwiO3T8qD48opy0IG2YDg>)

Mires of the Poleski National Park at risk due to mining plans in the Lubelskie Coal Basin

The Australian company Balamara is making progress in the process of acquiring the permit to build a coal mine in the Lubelskie region in Poland, right next to the Poleski National Park. A group of experts from the Wetland Conservation Centre prepared a report, which describes the biodiversity of valuable peatlands threatened by the mine and negative changes it may cause. Well preserved mires, inhabited by rare plants and animals are at risk of degradation, despite being legally protected at the highest possible level. In the face of the climate crisis, its consequences and the urge to prevent it, building a coal mine in this area is completely unjustified. Living wetlands are important in maintaining the global greenhouse gas balance and mitigating local climate and water cycle.

Polesie is famous for its natural environment, mires and lakes protected i.a. in the Poleski National Park. In this region large hard coal deposits are located, which have been, up till now, exploited by one underground mine: Bogdanka, located ca. 10 km from the national park border. The Australian company Balamara is making efforts to develop another mine, much closer to the border of the national park, in the Hańsk commune. All they need is an environmental decision and a mining license, and actions necessary to obtain both documents are ongoing. Mining will take place right next to an enclave of the national park covered by two large nearly undisturbed alkaline fens (Bagno Bubnów and Bagno Staw). Bagno Bubnów and Ostoja Poleska are designated Natura 2000 sites protected under EU law. Before giving any permit to coal mining in the respective area, comprehensive Environmental Impact Assessments need to be conducted. Without such assessment, EU legislation might be violated.

Experts from the Wetland Conservation Centre, working together with the European section of the Wetlands International organisation, reviewed scientific data about the ecosystems most threatened by the planned development and assessed the character and scale of possible degradation of the environment resulting from the mine construction. There are 14 protected areas within the border of the company's exploration licence, including the national park (highest level of nature protection in Poland), which is also protected within the frame of Ramsar convention on wetlands, a transboundary UNESCO reserve and a number of Natura 2000 sites and nature reserves. Within this area, 112 protected plant and 180 animal species have been recorded. The flagship species of the area is the aquatic warbler, a small, globally endangered (IUCN VU category) migratory bird. There are only about 20 000 individuals left in the entire World, and 4% of them breed on Bagno Bubnów, within the borders of the mining licence. These data give a picture of ecosystems unique on an European scale, where little disturbed fen systems are a rarity, and testify their value.

Mining will require constant pumping of groundwater from the mine, which would result in the lowering of the groundwater levels over a considerably large area and collapsing exploit corridors would cause local ground subsidence. Both processes have been observed for years at the nearby Bogdanka and can lead to irreversible damage in fen ecosystems due to desiccation or flooding, which would cause a drastic decline of the populations of organisms depending on natural wetlands, thus rare and endangered. Such changes would also turn fens from carbon sinks to carbon sources, and limit their role in storing water and mitigating the local climate. The authors conclude, that in the face of the climate and environmental crisis, as well as the biodiversity loss, building a coal mine in the Hańsk commune is contrary to the public interest.

For the last few years, activists and scientists, including the organisation “Society for Nature and Human” from Lublin and prof. Grzegorz Grzywaczewski from the Lublin University of Life Sciences, have been striving to prevent any new mining activity in Polesie. “In the XXI century we have the knowledge, and therefore the awareness of the role of the natural environment. And yet, we are planning to destroy the last, most valuable natural environments in Polesie by building new coal mines.” - says prof. Grzywaczewski.

Dr. Wiktor Kotowski, professor at the University of Warsaw and board member of the Wetland Conservation Centre: “The government's stubborn efforts to build another coal mine, which will destroy mostly valuable wetlands seems almost perfidious. We are threatened by increasing global warming, which we have caused exactly by burning fossil fuels and destroying natural ecosystems. The Paris Agreement obligates Poland to end greenhouse gas emissions by 2050, which requires resigning from coal, but also protecting carbon-rich ecosystems. And there are no more effective land-based carbon sinks than active peatlands, and they are among the most endangered ecosystems. As naturalists, we must not allow this insane investment to go on.”

Jarosław Szymański, director of the Poleski National Park: “Establishing the Poleski National Park in 1990 was the last moment to save the unique nature of the polish part of Western Polesie. For the last 30 years, we managed not only to protect the environments, but also increase the biodiversity of this area. It also became an important site for education and wildlife tourism. Being the caretaker of the Poleski National Park I am convinced, that the natural value of this area is much higher, in local and global scale, than short-term profits of coal mining.”

Yurena Lorenzo, head of the European section of Wetlands International: “Polesie is one of the most important areas in Europe, in terms of wetland conservation. The plans to exploit coal is incompatible with the protection of the nature of this area, which is Poland’s obligation as a signatory of the Ramsar Convention, which indicated the Poleski National Park as a wetland area of global significance. We call on the Polish government to reconsider this plans.”

An online press conference with the authors of the report, scientists and the director of the Poleski National Park will take place the day before the World Wetland Day, on February 1st 2021